

Fissefascister, gærdesmutter og transkønnet vrede

Gry Stokkendahl Dalgas' tredje udgivelse går i dialog med lige dele vrede og omsorg

Digt, oversættelse, essay og fanfiction. Sådan beskriver Gry Stokkendahl Dalgas selv sit værk *At Performe Transkønnet Vrede*. De fire genrebetegnelser dækker over værkets fire dele, en systematik, som præsenteres i værkets indholdsfortegnelse.

Men strukturens systematik er ikke det, der kendetegner Dalgas' skrift. Tværtimod. Dalgas' skrift er tråde, som stadig spindes - de strækker sig mod CKI (Center for Kønsidentitet), flettes med transpersoners dagbøger, essays, facebook-opslag og kronikker, og lægger sig ømt ovenpå Mary Shelley og hendes værk *Frankenstein*: men først og fremmest spinder trådene en lille (gærdesmutter)rede, et rum, en favn, tiltænkt transpersoner.

At performe transkønnet vrede er i høj grad et dialogisk værk, og Dalgas indskriver i det en selvskabt kanon af transkønnede skrifter,

som hun taler både med og om:

Jeg er begyndt at omtale de kvinder, jeg skriver om, som mine veninder. Kun ved fornavn. De befolker vores lejlighed, forskellige udprint og afskrivninger ligger rundt omkring. Vi må gøre plads til aftensmaden hver dag, rydde bordet. Min anden kærlighed forstyrrer. Jeg undskylder.

Her introducerer Dalgas noget, som har potentiale til være et nyt begreb, en art feministisk hæderstitel; det at være en *veninde*. Disse veninder er blandt andre Susan Stryker, hvis essay, *Mine ord til Viktor Frankenstein oppe over landsbyen Chamounix*, Dalgas har oversat og medtaget i værket, skriver sit eget essay henover samt bruger som inspiration for sin Frankenstein-fanfiction. Jeg forestiller mig, at Dalgas og hendes værker også selv er en veninde for de transpersoner, som dette værk i særlig grad er til for. Dette akutte behov for et internt fællesskab for transpersoner fremgår mange steder i værket.

Jeg frygtede det værste, da jeg læste nyheden om Sophies død, fordi det værste desværre er almindeligt for transpersoner. Jeg blev beroliget af, at det var et uheld, men alligevel er sorgen der. Jeg kan tælle de ældre transpersoner, jeg kender på én hånd: Wendy Carlos, Sandy Stone, Kate Bornstein, Beverly Glenn Copeland og Susan Stryker. De er 81, 73, 77 og 60. Det er dem, jeg kan bruge, når jeg vil fortælle mig selv, hvordan min alderdom vil komme til at se ud.

En veninde, sådan som de optræder i værket, er noget helt andet end f.eks. en "ally". En veninde er ikke en "ally" til den minoritet du er del af, en som står uden for dine udfordringer, men bakker dig op – hun er tværtimod en *elder*, en vis person, en dybere omsorg og en kærlighed,

en forståelse for og en refleksion af dine oplevelser, en del af dig, din historie og din fremtid. Derfor er Gry heller ikke min veninde – for jeg er ikke transperson og har mine egne veninder af min kønsidentitet. Men jeg føler nu alligevel, at vi for en lille stund kan være på fornavn med hinanden, Gry og jeg. Jeg tænker, at det er et godt mål at have: også at lære Grys veninder så godt at kende, at man kan kalde sig bekendte og hilse med navn. Derfor videregives til slut i denne artikel Grys anbefalede essays og bøger, både til transpersoner som mangler flere veninder og til andre som mig, der håber på generelt at blive bedre og klogere mennesker.

Dalgas' dialogiske praksis afspejles ikke bare i værkets intertekstualitet men også i selve sproget, hvor hendes bløde, organiske stemme møder det offentlige systems kliniske termer.

Efter at have stået i blød i noget tid, løfter en hinde af havregrød sig op for bunden af gryden. Jeg står og vejer den som en vandmand i min hånd. Jeg er blevet anbefalet at læse vejledningen før henvisningssamtalen. I Sundhedsstyrelsens vejledning beskrives kønsbekræftende nedre kirurgi som "irreversible, destruktive og konstruktive indgreb på raske organer".

Generelt opleves i værket en helt særlig sproglig sensitivitet og et skarpt blik for alle de små nuancer. Værkets titel antyder en aggression, som jeg som læser ikke får indfriet på den ventede stereotypt aktivistiske måde. Den transkønnede vrede er en særlig vrede, som Dalgas udforsker og manifesterer igennem sin skrift:

Det er svært for mig at være vred. Jeg forbinder vrede med mænd, med noget, der ikke må være i min krop. Jeg har brug for at finde min egen

vrede.

Denne særegne vrede er en omsorgsfuld vrede. Den insisterer på nuancerne, også i kritikken af et system, hvor der netop ikke var plads til nuancer.

Udtal din femininitet med blokbogstaver, med makeup og kjole, de har kun 45 minutter til at vurdere dig og dit ønske.

Dalgas leder efter og omfavner håbet, særligt i sin kærlige karakterisering af Astrid der er ansat hos CKI, for som hun skriver: ”Jeg vidste, at hun ville give mere, men ikke kunne.”. Det er en insisteren på at undgå det, som Dalgas betegner som ”den nemme vrede”. Selv Michael Vestergaard, klinikchef på Klinik for Plastikkirurgi, som Gry og kæresten døber ”fissefascist. Benito Kussolini.” og som mildt sagt ikke fremstår særligt sympatisk i sin tilgang til nedre kirurgi, får lov til at være et helt menneske.

Han virkede rar. En mand, der bærer et arbejde, udmattet af det og med en familie derhjemme. Måske to teenagedøtre. Jeg så hans smil og bag det: hans tørre humor. Han kunne være min onkel: Denne mand, der har forårsaget så meget smerte for mennesker som mig. Han er sikkert elsket af sine kollegaer. Et hjerte i klinikken.

Der er generelt en stor omsorg i Dalgas’ skrift, som kulminerer i et fantastisk stykke fanfiction, som er skrevet henover et uddrag af Mary Shelleys *Frankenstein*.

Dalgas er inspireret af Strykers introduktion af begrebet ”transkønnet monstrøsitet”, som er en undersøgelse af de fællesstræk, der er mellem

den transkønnede erfaring og den litterære monstrøse erfaring, der er hos monsteret i *Frankenstein*.

Jeg hygger mig lige så stille med at skrive en fanfiction over nogle kapitler i Frankenstein. Det er som at brodere i noget foræret, en god trøje. Min kæreste spørger inde fra køkkenet, om laks kan wokkes. Monsteret skal have en ven i skoven, måske den mindste fugl.

Dén mindste fugl, der udvælges af Dalgas, bliver gærdesmutton, en kærlig tilføjelse til *Frankenstein*-universet. Monsteret og fuglens venskab er umådeligt rørende og ømt, og ”fugleperspektivet” bliver til naturens omfavelse af det monstrøse – forholdet mellem de to ting er som tyngdekraften: det kunne ikke være på en anden måde.

Du er blevet klogere, men det er ikke godt for dig, for os. Dagene er mærkede. Du sover eller græder. Denne nat synger jeg dig rolig nok til, at vi kommer ud at gå. Du har brug for at spise, og jeg har savnet dig hver gang, jeg har været ude selv og lede efter føde.

Gry Stokkendahl Dalgas’ værk *At Performe Transkønnet Vrede* lyser langt væk af litterær nødvendighed, talent og sproglig nøjagtighed.

Nedenfor er som lovet Dalgas’ litterære anbefalinger – og her er min: læs, læs, læs *At Performe Transkønnet Vrede*, som det allerførste punkt på listen.

Anbefalet videre læsning: Bøger og Essays

Mary Shelley: *Frankenstein*

Penguin English Library. 2012

Candy Darling: *Memories of an Andy Warhol Superstar*.
Open Road Media. 2015.

Silas Alik: *Våra berättelser ska inte avbrytas*.
Kontext Press. 2020.

Johanna Hedva: *Syg Kvinde Teori*.
Laboratoriet for Æstetik og Økologi. 2019.

Susan Stryker: *Transgender History*.
Seal Press. 2017, revised edition.

Elfriede Jelinik: *Skygger (Eurydike siger)*.
Basilisk. 2018.

Virginia Woolf: *On being Ill*.
1925.

Lou Sullivan: *We Both Laughed in Pleasure: The Selected Diaries of Lou Sullivan*.
Nightboat Books. 2019.

Sandy Stone: *The Empire Strikes Back: A Posttranssexual Manifesto*.
1987.

Tidspunkt: 30-09-2022

Forfatter: Gry Stokkendahl Dalgas

Titel: At performe transkønnet vrede

Sider: 196

Pris: 189,95

Forlag: Forlaget Amulet